

Ankara : 04.04.2012
Sayı : 04/1780

TMMOB MİMARLAR ODASI ŞUBELERİNE

(Genel Dağıtım)

Konu : Resmi gazetede yayımlanan yönetmelikler hk.

3 Nisan 2012 tarih, 28253 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan; “**Bürokrasinin Azaltılması ve İşlemlerin Basitleştirilmesine Yönelik Başbakanlık, Bakanlıklar, Bazı Bağlı ve İlgili Kuruluşlar ve Üniversitelere Ait 84 Adet Yönetmelik**” başlığıyla yayımlanan yönetmelik değişiklikleri kapsamında; “Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” ile; yönetmeliğin 16, 57, 58 ve 64 ncü maddelerinde; “Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” ile yönetmeliğin 4,5,6 ve 7 nci maddelerinde değişiklik yapılmıştır.

Yapılan değişiklikler sonucunda Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinin 57 nci madde 14 ncü fıkrası;

“Proje müellifliği ve yapım işlerinin denetimine dair fenni mesuliyet üstlenen mimarların ve mühendislerin, 27/1/1954 tarihli ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu uyarınca, ilgili meslek odasına kayıtlı olmaları, büro tescillerini yaptırıp her yıl için yenilemeleri gerekir. İlgili meslek odaları, hakkında süreli veya süresiz kısıtlılığı bulunan veya üyeliği sona eren üyelerini derhal elektronik ortamda merkez yapı denetim komisyonu ile bütün ilgili yerlere ve kuruluşlara bildirir. İdare yapı ruhsatı düzenleme aşamasında her proje için, proje müelliflerinden, fenni mesullerden ve şantiye şeflerinden mevzuata aykırı uygulama sebebiyle süreli veya süresiz olarak meslekî faaliyet haklarının kısıtlı olmadığına ilişkin ek-1’de yer alan sicil durum taahhünamesini ister. İdareler sorumluluk alan mimar ve mühendislerin yaptıkları işlemlere ilişkin bilgileri her ayın ilk haftası içinde ilgili meslek odalarına bildirir. Gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespit edilen mimar ve mühendislerin işlemleri tazmin ve hukuki sorumluluğu kendilerine ait olmak üzere iptal edilir ve bu kişiler hakkında Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri gereği suç duyurusunda bulunulur. Gerçeğe aykırı beyanda bulunanlar hakkında yapılacak işlemler oda sicil durum taahhünamesinde, idare tarafından yazılı olarak belirtilir. Yapım işlerinde yapı müteahhidi, taşeron ve şantiye şefi olarak görev alanlar aynı zamanda fenni mesul olarak görev üstlenemezler. İdare, projeleri incelerken 5/12/1951 tarihli ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa uygunluğu da gözetir.” Şeklinde düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin 58 nci maddenin 3 ve 4 ncü fıkrası ise;

“Fenni mesuller unvanına ve eğitimine göre, yapının kanuna, plâna, yönetmeliklere, ilgili diğer mevzuat hükümlerine, fen, san’at, sağlık kurallarına, ruhsat eki projelerine, Türk Standartları Enstitüsü standartlarına, teknik şartnamelere uygun yapıp yapılmadığını denetleyeceğine dair ek-1’de yer alan taahhünameyi ilgili idareye vermek zorundadır. Taahhüname fenni mesul ile mal sahibi arasında yapılan sözleşmede belirlenen fenni mesuliyet bitiş süresine ilişkin bilginin yer alması gerekir. Ayrıca, noter tasdikli imza sirküleri, ek-5’te yer alan oda kayıt belgesi örneği, sosyal güvenlik numarası ve vergi kimlik numarası da idareye verilir.

İdare; aynı zamanda, kanuna ve mevzuata aykırı uygulama nedeniyle süreli olarak faaliyetleri kısıtlanan fenni mesullerin bu durumu hakkında bilgilenmek ve aşağıda belirlenen inşaat alanı sınırlamalarının denetimini sağlamak üzere, ilgili fenni mesulce düzenlenen, sicil durum taahhünamesini ve fenni mesuliyet üstlenilen işin adı ile fenni mesulün üzerinde bulunan fenni mesuliyete ilişkin inşaat alanını (m²) belirtir belgeyi ister.

İlgili idareler fenni mesuliyet üstlenen mimar ve mühendislerin bir önceki ayda yaptıkları işlemlere ilişkin bilgileri her ayın ilk haftası içinde ilgili meslek odalarına bir liste halinde topluca bildirir.” Şeklinde değiştirilmiştir.

Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinde yapılan değişikliklerle; yönetmeliğin 5 nci maddesi b fıkrası;

“Proje ve uygulama denetçisi mimar ve mühendisler aracılığıyla, proje müelliflerince hazırlanan uygulama projelerinin ve hesaplarının, mühendislik ve mimarlık proje düzenleme esasları, imar planı, ilgili idarenin imar yönetmelikleri ile yürürlükte bulunan diğer yönetmelik, genelge, şartname ve standartlara uygunluğunu kontrol eder, proje müelliflerinin kayıtlı olduğu odaya üyeliklerinin devam edip etmediğini ve mesleki kısıtlılıklarının olmadığına dair beyanlarının olup olmadığını kontrol eder ve üyeliği devam etmeyen müellifin durumunu ilgili meslek odasına bildirir.”

6 ncı maddesi 1 nci fıkrası;

“Proje ve uygulama denetçisi mimar ve mühendisler tarafından, proje müelliflerince hazırlanan projelerin ihtisas alanlarındaki mevzuata uygunluğu, detay ve hesapların doğruluğu, ek-3'te gösterilen form-1 ile belirlenmiş asgari kriterlere uygunluğu ve proje müelliflerinin mesleki kısıtlılığı olmadıklarına dair beyanı kontrol edilir. Var ise, eksiklik ve hataların giderilmesi sağlanır. Eksikliği ve hatası bulunmayan projeler, ilgili denetçi mimar ve denetçi mühendis tarafından onaylanır.”

7 nci maddesi 1 nci ve 3 ncü fıkrası;

“(1) Proje müellifi, yapı ruhsatına esas olan uygulama projelerini ve zemin etüdü raporları da dâhil olmak üzere her türlü etüde dayalı çalışmaları mevzuatına uygun olarak yapmak ya da yaptırmak ve incelenmek üzere ilgili meslek odasına kayıt belgesi ve mesleki kısıtlılığı olmadığına dair beyanı ile birlikte yapı denetim kuruluşuna vermek ile görevlidir. (3) İlgili meslek odasına üye olmayan veya mesleki kısıtlılığı olmadığına dair beyanı bulunmayan proje müellifinin projesi, yapı denetim kuruluşunca incelenmez.” Şeklinde değiştirilmiş bulunmaktadır.

Her iki yönetmelikte de yapılan değişiklikler sonucunda sicil durum belgelerinin Meslek Odaları tarafından düzenlenmesi kuralı kaldırılmış olsa da proje müelliflerinin projesiyle birlikte **“oda kayıt belgesi”**ni de yapı denetim kuruluşuna sunmaları ve fenni mesullerin de üstlenecekleri her sorumluluk için **“oda kayıt belgesi”**ni ruhsat düzenleyen idareye sunmaları yönünde kural getirilmiş bulunmaktadır. Bu düzenlemeler çerçevesinde proje müelliflerinin ve fenni mesullerin üstlendikleri her işi için **“oda kayıt belgesi”**ni almaları zorunludur.

Diğer taraftan Anayasa'nın 135. maddesi ile 6235 sayılı Kanunun düzenlemelerindeki amaçlara dayalı olarak ve yine Anayasa'nın 123 ve 124. maddeleri hükümleri çerçevesinde yönetmelik düzenleme yetkisi çerçevesinde Odamız yönetmelik düzenlemeleri yapmaktadır. 6235 sayılı Yasanın 13. ve 39. maddelerine dayalı olarak hazırlanıp, Oda Genel Kurulu kararı ile kabul edilen ve 2 Haziran 2005 tarihli ve 25833 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan **Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği** “serbest mimarlık hizmetleri üreten mimarlara tescil belgesi verilmesi, tescil belgesi verilen mimarların görev ve sorumlulukları ile mesleki etkinliklerinin denetim kurallarını, serbest mimarlık hizmetlerinin yapılmasında uyulacak kuralları ve uygulamaların tarifini” göstermek üzere düzenlenmiş olan bir yönetmeliktir.

02.06.2005 gün ve 25933 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren **“TMMOB Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği”** de diğer yönetmelikler gibi Anayasa'nın 135.maddesi ve 6235 sayılı TMMOB Kanunu'nda tanımlanan amaçların gerçekleştirilmesine yönelik olarak çıkarılan Yönetmeliklerden biridir. Yönetmeliğin amacı; “mesleki uygulamalarda kamu yararını, meslek haklarını ve etiğini korumak, müelliflik haklarını gözetmek, haksız rekabeti önlemek, mesleki sorumlulukları tanımlamak ve mesleki değerlendirmeye esas sicilleri tutmaktır.” Yönetmeliğin 2. maddesinde ise, “Bu yönetmelik, serbest mimarlık hizmeti üreten mimarlara tescil belgesi verilmesi, tescil belgesi verilen mimarların görev ve sorumlulukları ile mesleki

etkinliklerinin denetim kurallarını, serbest mimarlık hizmetlerinin yapılmasında uyulacak kuralları ve uygulamaları kapsar” denilmektedir.

Anılan yönetmelikte yapılan düzenlemelerle tanımlanan mesleki denetim, mimarların mesleki faaliyetlerinde uymakla yükümlü olduğu kuralları içermekle birlikte aynı zamanda yönetim kurullarının da üyelerinin faaliyetlerini denetlerken uygulamakla yükümlü olduğu bir düzenleme olmakla birlikte mimarlık hizmetlerinin verilmesinde haksız rekabete yönelik en önemli mücadele aracı olarak, mesleğin ve meslektaşların haklarının korunmasında taviz verilmeden sürdürülmesi gerekli bir uygulamadır.

Mimarlar Odası bu yönetmelik hükümlerine göre “Mimarlık hizmetlerinin; kamu yararını gözetmek, haksız rekabeti engellemek, meslek etiğini ve eser sahibi mimarın 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundan gelen haklarını korumak” amaçlarıyla “mesleki denetim uygulamasını” yürütür.

Oda yöneticilerinin, üyelerin mesleki hizmetlerinin mesleki denetimini yapmasının yönetmeliklerde yer alan kuralların uygulaması olduğu, Oda yönetim kurullarının Genel Kurullarda alınan kararlarla kabul edilen yönetmelik hükümlerine uygun işlem yapmak zorunda olduğu, yukarıda anılan Yasa ve Yönetmelik hükümleri karşısında açıkça ortadadır ve tüm üyelerin de bu düzenlemelere uymaları zorunludur. Mesleki denetimin hukuki çerçevesine ilişkin rapor ayrıca ekte bilgilerinize sunulmuş bulunmaktadır.

Bu kapsamda Planlı Alanlar Tıp İmar Yönetmeliğinde ve Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinde yapılan değişikliklere bağlı olmaksızın; **mesleki uygulamalarda kamu yararını, meslek haklarını ve etiğini korumak, müelliflik haklarını gözetmek , haksız rekabeti önlemek,** gibi amaçlarla, bugüne değin başarıyla sürdürülen mesleki denetim uygulamalarının, 2 Haziran 2005 tarihli ve 25833 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan TMMOB Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği çerçevesinde devam etmekte olduğunu bilgilerinize sunar, uygulamaların devamı konusunda gerekli hassasiyetin gösterilerek Şubeniz üyelerinin de bu konuda bilgilendirilmesini dilerim.

Saygılarımla,

Necip MUTLU
Genel Sekreter

MESLEKİ DENETİMİN HUKUKİ ÇERÇEVESİ:

TMMOB Mimarlar Odası T.C. Anayasası’nın 135.maddesine dayanılarak kurulmuş Kamu Kurumu Niteliğindeki Bir Meslek Kuruluşu olup, kamu tüzel kişiliğini haizdir. Anayasa’nın 135.maddesi Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarını şöyle tanımlamaktadır:“*Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları, belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, **mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halkla ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan** ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında,gizli oyla seçilen **kamu tüzel kişilikleridir.**”*

- Anayasa’nın bu hükmünden de anlaşılacağı üzere, Kamu Kurumu Niteliğindeki **Meslek Kuruluşları mesleki dayanışma dernekleri gibi yalnızca üyelerinin menfaatlerini korumak amacıyla kurulmayıp, mesleğin genel menfaatler doğrultusunda gelişimi, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlük ve güvenin sağlanması ve meslek disiplini ve ahlakının korunması** amacıyla **Kanun’la** kurulmaktadır. Bir başka ifadeyle Anayasa’nın 135.maddesi; bir meslek ve bu mesleğin mensuplarına ilişkin kamu yararı doğrultusunda her türlü etkinlikte bulunma konusunda kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını işaret etmektedir. Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının, Anayasa’da temel norm olarak düzenlenmiş olması bu kuruluşların önemini ve bu kuruluşların

faaliyet alanlarının yalnızca üyelerinin çıkarlarını korumaya yönelik olmadığına açık bir göstergesidir.

- Anayasa'nın bu hükmü doğrultusunda çıkarılan 6235 sayılı TMMOB Kanunu'nda Birliğin ve Odaların amaçları konusunda hükümler yer almaktadır. Anayasa'nın 135.maddesine dayanılarak çıkarılan 6235 sayılı TMMOB Kanununun 2.maddesinde;“ ..... **Meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak için gerekli gördüğü bütün girişimlerde ve faaliyetlerde bulunmak...**” gibi hususlar, TMMOB ve bağlı Odalarının amaçları arasında sayılmıştır.

- Gerek Anayasa'nın 135.maddesi, gerekse 6235 sayılı TMMOB Kanunu'nda; “**Mesleğin ve meslek mensuplarının kamu yararı doğrultusunda gelişimi, birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğün ve güvenin hakim kılınması v.b...**” amaçlar doğrultusunda; “**mesleğin doğru uygulanmasının sağlanması, mimarlık/mühendislik meslek alanlarındaki hizmetlerde, kamunun can ve mal güvenliğinin sağlanması ve korunmasına yönelik denetim ve gözetimlerde bulunulması, hizmetin mimar/mühendis tarafından yapılıp yapılmadığının denetlenmesi, haksız rekabetin önlenmesi....**” gibi konularda TMMOB ve bağlı Odalarına görev ve yetki verilmektedir.

- 6235 sayılı Kanununun 33. maddesinde ise; Türkiye'de mimarlık ve mühendislik meslekleri mensuplarının, mesleklerinin icrasını iktiza ettiren işlerle meşgul olabilmeleri için ihtisasına uygun bir odaya kaydolmak ve azalık vasfını muhafaza etmek mecburiyetinde oldukları hükmüne yer verilerek, serbest meslek icra etmek isteyen mimar ve mühendislerin zorunlu olarak üyesi oldukları meslek kuruluşları tarafından denetiminin sağlanması amacı pekiştirilmiştir.

Anayasa'nın 135. maddesi ile 6235 sayılı Kanunun yukarıda anılan düzenlemelerindeki amaçlara dayalı olarak ve yine Anayasa'nın 124. maddesi hükmü çerçevesinde yönetmelik düzenleme yetkisi çerçevesinde Odamız yönetmelik düzenlemeleri yapmaktadır.

1- Mimarlar Odası, 27 Ocak 1954 tarihinde kabul edilen 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu ile kurulmuş, Anayasa'nın 135. maddesinde tanımlanan kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşudur.

6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu 2. maddesinde “*meslek mensuplarının, mensuplarının, müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplinini ve ahlakını korumak için gerekli gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak, meslekle ilgili bütün mevzuatı normları, fennî şartnameleri incelemek ve bunlar hakkında görüş ve düşünceleri ilgililere bildirmek*” Odaların kuruluş amaçları arasında sayılmıştır.

Kanunda yer alan bu amaçları gerçekleştirmek üzere mesleğin uygulaması ile ilgili kuralları belirlemek üzere Oda Genel Kurullarında alınan kararlarla Yönetmelik düzenlemeleri yapılmıştır.

Oda Yönetim Kurullarının en başta gelen görevi ise, Oda Genel Kurulunda alınan kararları uygulamaktır. Bu husus 6235 sayılı Yasanın 24. maddesinin “*Oda İdare Heyetinin vazifeleri : Umumi Heyetçe alınan kararlar tatbik etmek ve bu kanunla tanınan hak ve salâhiyetleri iyi bir şekilde kullanmak ....*” şeklindeki düzenlemesi ile yer alır.

18 Aralık 2004 tarihli ve 25674 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mimarlar Odası Ana Yönetmeliği'nin 26. maddesinin (h) bendinde “*Oda işlerinin yürütülmesi ve Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun Odalara verdiği yetkilerin kullanılması ya da görevlerin yerine getirilmesi amacıyla Oda Yönetim Kurulu tarafından önerilecek yönetmelik ve değişikliklerini incelemek, değiştirmek ve onaylamak,*” Oda Genel Kurulu'nun görev ve yetkileri arasında yer almaktadır. Aynı Yönetmeliğin 64. maddesinde “*Şube Yönetim Kurullarının Görev ve Yetkileri*” düzenlenmiş ve (a) bendinde Şube Yönetim Kurulunun “*Şube işlerini Genel Kurul kararlarına uygun olarak yürütmek*” görevi olduğu hükmüne yer verilmiştir.

6235 sayılı Yasanın 13. ve 39. maddelerine dayalı olarak hazırlanıp, Oda Genel Kurulu kararı ile kabul edilen ve 2 Haziran 2005 tarihli ve 25833 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği “serbest mimarlık hizmetleri üreten mimarlara tescil belgesi verilmesi, tescil belgesi verilen mimarların görev ve sorumlulukları ile mesleki etkinliklerinin denetim kurallarını, serbest mimarlık hizmetlerinin yapılmasında uyulacak kuralları ve uygulamaların tarifini” göstermek üzere düzenlenmiş olan bir yönetmeliktir.

02.06.2005 gün ve 25933 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren “**TMMOB Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği**” de diğer yönetmelikler gibi Anayasa'nın 135.maddesi ve 6235 sayılı TMMOB Kanunu'nda tanımlanan

amaçların gerçekleştirilmesine yönelik olarak çıkarılan Yönetmeliklerden biridir. Yönetmeliğin amacı ; “mesleki uygulamalarda kamu yararını, meslek haklarını ve etiğini korumak, müelliflik haklarını gözetmek , haksız rekabeti önlemek, mesleki sorumlulukları tanımlamak ve mesleki değerlendirmeye esas sicilleri tutmaktır.” Yönetmeliğin 2. maddesinde ise, “Bu yönetmelik, serbest mimarlık hizmeti üreten mimarlara tescil belgesi verilmesi, tescil belgesi verilen mimarların görev ve sorumlulukları ile **mesleki etkinliklerinin denetim krallarını**, serbest mimarlık hizmetlerinin yapılmasında uyulacak kuralları ve uygulamaları kapsar” denilmektedir.

Anılan yönetmelik, mimarların mesleki faaliyetlerinde uymakla yükümlü olduğu kuralları içermekle birlikte aynı zaman yönetim kurullarının da üyelerinin faaliyetlerini denetlerken uygulamakla yükümlü olduğu bir düzenlemedir.

Mimarlar Odası bu yönetmelik hükümlerine göre “Mimarlık hizmetlerinin; kamu yararını gözetmek, haksız rekabeti engellemek, meslek etiğini ve eser sahibi mimarın 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundan gelen haklarını korumak” amaçlarıyla “mesleki denetim uygulamasını” yürütür.

Yönetmeliğin 4. maddesinde;

“Mesleki denetim: Mimarlık hizmetlerinin; kamu yararını gözetmek, haksız rekabeti engellemek, meslek etiğini ve eser sahibi mimarın 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundan gelen haklarını korumak amaçlarıyla, Mimarlar Odası tarafından yürürlükteki standart ve normlara göre incelenerek, mimarın kayıt ve sicillerinin tutulmasını ifade eder.” denilmektedir.

Aynı Yönetmeliğin 16. maddesinde;

“Madde 16 — Mimarlar Odasının görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır;

a) Mimarlar Odası, serbest mimarlık hizmetlerinin yürütülmesinde meslek mensupları arasında haksız rekabeti önlemek, üretilen hizmetlerin nitelikli, toplum ve meslek yararına olmasını sağlamak amacıyla gerekli gördüğü önlemleri alır.

b) (Değişik - R.G.: 06.02.2010 - 27485 / [m.11](#)) “Mimarlar Odası, mimarların hizmetlerini denetlemeye ve sicillerini tutmaya yetkilidir.”

c) Mimarlar Odası, şubeler tarafından her yıl güncellenerek düzenlenen serbest mimarlar listesini, belirlediği ilan şekli ile kamuoyuna, inşaat ve kullanma izni veren yetkili mercilere duyurur.

d) (Değişik - R.G.: 06.02.2010 - 27485 / [m.11](#)) “Mimarlar Odası, mimarların mesleklerini uygularken toplumla, meslektaşlarıyla ve işvereni ile arasındaki ilişkileri hakkaniyet çerçevesinde düzenleyecek tedbirler alır, çalışmalar yapar. Bu anlamda işveren ile mimar arasında doğabilecek uyuşmazlıklarda arabuluculuk görevini üstlenir.”

e) (Değişik - R.G.: 06.02.2010 - 27485 / [m.11](#)) “Mimarlar Odası 5/12/1951 tarihli ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca, mimarların fikir ve sanat eseri niteliğindeki her türlü üretimlerinin korunması için gerekli düzenlemeleri, Kanuna uygun olarak yapar. Gerekli hallerde eser sahibi mimarın bulunabilmesi için, iş sahibinin yasal tebligat ve ilanı ile eş zamanlı olarak, Oda yayın ve iletişim organları yoluyla duyuru yapar.”

f) (Ek - R.G.: 06.02.2010 - 27485 / [m.11](#)) “Mimarlar Odası, mimarlık hizmetleri karşılığında hak edilecek ücretlere ilişkin asgari ücret tarifelerini yayımlayarak, her yıl bu tarifeyi günceller, iletişim organlarıyla duyurur.”

g) (Ek - R.G.: 06.02.2010 - 27485 / [m.11](#)) “Mimarlar Odası, mesleki denetim hizmeti karşılığında alınacak maktu mesleki denetim bedellerini her yıl yayımlayarak, iletişim organlarıyla duyurur”. hükmü yer alır.

Görüldüğü üzere bu maddede Mimarlar Odası'nın mimarların hizmetlerini denetleme, işverenle ilişkilerini düzenleyici tedbirleri alma ve bu yönde çalışmalar yapma, üyelerin eser sayılan ürünlerinin korunması için gerekli düzenlemeleri yapma, asgari ücret tarifesi belirleme ve mesleki denetim hizmeti karşılığında alınacak ücreti belirleyip yayımlama görev ve yetkisi olduğu düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin 15. maddesinde ise mimarların görev, hak ve sorumlulukları şu şekilde belirlenmiştir;

“Mimarların görev, hak ve sorumlulukları

Madde 15 — Mimarların görev, hak ve sorumlulukları şunlardır;

a) Mimar, bu Yönetmelik kapsamına giren tüm serbest mimarlık hizmetlerini Mimarlar Odasının mesleki denetimine sunmakla yükümlüdür. Mimarın bu yükümlülüğü iş sahibinin, ilgili idarenin, inşaat ve kullanma izni veren mercilerin Mimarlar Odası mesleki denetimini istememesi durumunda da ortadan kalkmaz.

b) Mimarın kendisine tanınmış görev, hak ve sorumlulukları Mimarlar Odası dışında başka bir kuruluş tarafından sınırlanamaz ve kısıtlanamaz.

c) Mimar, bu Yönetmelik kapsamında olan serbest mimarlık hizmetleri ile ilgili olarak, hizmetin başlamasından önce iş sahibi (Ek ibare- R.G.: 06.02.2010 - 27485 / [m.10](#)) "ve hizmet alacağı kişiler" ile sözleşme imzalamak zorundadır. (Değişik cümle- R.G.: 06.02.2010 - 27485 / [m.10](#)) "Bu sözleşmeler; işin kapsamı, süresi, aşamaları, bedeli, ödeme koşulları, telif ve karşılıklı haklar ile yaptırım konularında Mimarlar Odasınınca belirlenen asgari koşulları kapsar." Mimarlık hizmetleri şartnamesi ve ücret tarifesi serbest mimarlık hizmetleri sözleşmesinin ayrılmaz eki sayılır.

...

g) (Değişik - R.G.: 06.02.2010 - 27485 / [m.10](#)) "Mimar, eser sahibi mimarın oluru olmadan tadilat yapamaz, projesini kullanamaz, değişiklik ya da ilaveler yapamaz."

h) Eser sahibi mimarın bulunamaması durumunda, mimar tadilat projesi üstlenebilmek için Odaya başvurmak ve iş sahibinin yasal tebligat ve ilan yapmasını talep etmekle yükümlüdür.

..."

"Mesleki denetimin yapılmasında uyulacak esaslar" Yönetmeliğin 18. maddesinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre;

"Mimarlar Odasının mesleki denetim yapmaya yetkili birimleri, mesleki denetimi bir kamu kurumu niteliğinde olan Mimarlar Odasının tüzel kişiliği adına yaparlar.

Mimar, bu Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde tanımlanan serbest mimarlık hizmetlerinin ilgili şartnamelerinde belirlenen zorunlu iş aşamalarını mesleki denetime sunmakla yükümlüdür. ...

Mesleki denetim ve onay hizmeti için Mimarlar Odası tarafından yayımlanan Mesleki Denetim Bedeli tablosunda yer alan maktu bedel ödenir.

Mesleki denetim işlemi, mimarlık hizmetinin yapıldığı bölgenin bağlı olduğu Mimarlar Odası birimi tarafından gerçekleştirilir."

Maddenin devamında ise, mesleki denetim yapılırken istenecek belgeler arasında;

"a) Mimarın serbest mimarlık hizmetleri büro tescil belgesinin ilgili yıl için tescil yenilemesinin yapılmış olması.

b) Mimar ve iş sahibi arasında imzalanmış, Mimarlar Odasınınca belirlenmiş asgari koşulları kapsayan sözleşmesi.

c) Mimarın mührü ve imzasını taşıyan, mimari proje çizim ve sunuş standartları, ilgili yönetmelik, standart ve normlara uygun olarak düzenlenmiş **uygulama projeleri ve ekleri.**

ç) Tapu, çap, röperli kroki, imar durumu, kot krokisi ve gerekli diğer dokümanlar.

d) Serbest mimarlık hizmetlerine ilişkin, **en az bedel tarifesine göre hesaplanmış** ücret tutarında düzenlenmiş **serbest meslek makbuzu ya da fatura**, bu Yönetmeliğin 10, 11 ve 12 nci maddelerinde belirtilen mimarlardan ise, serbest meslek makbuzu ya da fatura yerine ücret bordrosu aranır.

e) Korunması gerekli kültür ve tabiat varlığı olarak tescil edilmiş yapılarda, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu kararlarına uygun hazırlanmış rölöve, restorasyon, restitüsyon projeleri, fotoğraf ve gerekli belgeleri.

f) Tadilat projelerinde eser sahibi mimarın kendisi değilse, eser sahibinin noter ya da Oda onaylı oluru; eser sahibinin bulunamaması durumunda ise, tebligat ve ilan belgeleri ile mimar ve mal sahibinden ileride doğabilecek tüm sorumluluğun kendilerine ait olduğuna dair taahhüname." sayılmıştır.

Oda yöneticilerinin, üyelerin mesleki hizmetlerinin mesleki denetimini yapması, mimarla iş sahibi arasındaki sözleşmeyi, inşaat ruhsatını ve önceki mimari proje müellifinden muvafakatname alınmasını istemesi ve mesleki denetim karşılığında ücret alınmasının yönetmeliklerde yer alan kuralların uygulaması olduğu, bu kurallar dışında bir uygulama yapılmadığı, Oda yöneticilerinin yasa ve yönetmeliklerle verilen görevleri yerine getirmek üzere üyelerden bu belgeleri istediği ve mesleki denetim ücreti aldığı, Oda yönetim kurullarının Genel Kurullarda alınan kararlarla kabul edilen yönetmelik hükümlerine uygun işlem yapmak zorunda olduğu yukarıda anılan Yasa ve Yönetmelik hükümleri karşısında açıkça ortadadır ve tüm üyelerin de bu düzenlemelere uymaları zorunludur.

2- İdare hukukunun temel ilkelerinden biri, hukuka uygunluk karinesidir. Yani idarenin gerek bireysel işlemleri gerekse düzenleyici işlemlerinin bir mahkeme kararıyla iptal edilinceye kadar hukuka uygun olduğu kabul edilir ve uygulamasına devam edilir.

Bu çerçevede kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşunun ilgili yasaların verdiği yetki ile amaçlar çerçevesinde hazırlayıp Resmi Gazete'de yayımlamak suretiyle yürürlüğe girmiş olan yönetmeliklerinde yer alan kurallar **hukuka uygun ve icrai nitelikte hukuk kurallarıdır**. Dolayısıyla bu kuralların kamu görevlileri tarafından uygulanmasının kendilerine yüklenen görevin yerine getirilmesi olarak kabul edilmesi gerektiği tartışmasıdır.

3- Kaldı ki, mesleki denetime yönelik işlemlerin dayandığı yukarıda anılan Yönetmelik hükümleri daha önce dava konusu edilmiş yani yargısal denetimden geçmiş olup hukuka uygun bulunarak açılan davalar reddedilmiştir.

Mesleki denetim yapılması ve bu çerçevede üyeden sözleşme, muvafakat, ruhsat gibi belgeler istenmesi ve mesleki denetim ücreti alınmasının dayandığı Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği'nin başta 18. maddesi olmak üzere mesleki denetime ilişkin kuralları içeren pek çok maddesinin iptali istemiyle açılmış olan davalarda iptal istemlerinin reddi kararlarının gerekçesi de **yapılan işlemlerin hukuka uygun olduğunu açıkça göstermektedir.**

Danıştay 8. Dairesi'nin 2005/3879 E., 2007/4213 K. sayılı kararında; **Odaların; mesleğin ve kamu yararının gerçekleşmesini teminen kendi görev alanları ile ilgili konularda yönetmelik çıkarma yetkisi olduğu, dava konusu yönetmelik düzenlemelerinde meslek mensubu olanların uyması gereken ve etkin bir şekilde mesleki denetimi içeren kuralların yer aldığı, mimarlık hizmetinin önemi ve özelliği gereği belli bir disiplin içinde yürütülmesinin kaçınılmaz olduğu, hizmetin niteliği, sunumu ve bu hizmetten yararlananlar açısından yönetmelik maddelerinin getirdiği kuralların Anayasaya ve yasalara aykırılık taşımadığı yönünde gerekçeyle davanın reddine karar vermiştir.**

Bir başka davada ise; Danıştay 8. Dairesi 2007/4011 E. ve 2008/3518 K. sayılı kararı ile; "Mimarlık hizmetlerinin bilimsel ve teknik yönünün ağırlığı nedeniyle, hizmetin kalitesi ya da yeterliği gibi hususların, hizmetten yararlananlarca ölçülmesi, eleştirilmesi, yaptırıma bağlanması mümkün olmayacağından, söz konusu hizmetlerin yönetmelik hükümleriyle çerçevelendirilip, teknik kriterlerle mesleki faaliyetin denetiminin yapılmasını gerektireceğinden, davaya konu edilen yönetmeliklerden, TMMOB Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliğinin 18.maddesinin **3.ve 4.fıkrası** dışındaki uyumsuzluk konusu edilen diğer hükümlerinde ve dava konusu edilen diğer yönetmelik kurallarında üst hukuk normlarına aykırı bir yön görülmemektedir" gerekçesi ile davanın reddine karar vermiştir.

İdari yargıda hukuka uygun bulunarak iptali istemi reddedilmiş olan yönetmelik hükümleri mesleki denetim işlemleri açısından üyeler ve Oda yöneticileri açısından uyulması zorunlu olan düzenleyici kurallardır.

4- Oda tarafından yapılan mesleki denetimin 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'a göre yapı denetim kuruluşlarına ait olduğu hususunda çokça itirazlar yapılmaktadır.

Meslek odasının ilgili Yasa ve Yönetmeliklerine dayalı olarak uygulamakta olduğu mesleki denetim, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'la kurularak faaliyet gösteren Yapı Denetim Kuruluşlarının yürütmekte olduğu denetimin dışında, hizmeti sunan üyesine yönelik mesleki bir denetimdir.

Danıştay 8. Dairesi'nin 2007/4011 E. ve 2008/3518 K. kararında da bu husus "4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkındaki Kanunun 2. Maddesinde yer alan ' ilgili kurumlar dışında başka bir kurum ve kuruluşun vize ve onayının gerekmediği' yolundaki düzenlemeye, **bu hüküm ile getirilen denetimin haricinde nitelikleri farklı bir mesleki iç denetim getirildiğinden, aykırılık teşkil etmemektedir**" şeklinde açıklanmıştır.

5- Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın "vize ve harç ücreti" olarak anılan "mesleki denetim ücretinin" alınmaması gerektiğine dair yazıları da sıkça Oda yönetimlerine karşı sunulmaktadır. Bakanlık yazılarının kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşunun yasayla kendisine verilen yetkiyle düzenlediği yönetmeliklerin üzerinde olamayacağı, Bakanlığın meslek kuruluşlarının

düzenlemeleri ve faaliyetleri yönünden idari vesayet yetkisini aşan kararlar alamayacağı dikkate alındığında bu tür itirazların da hukuken kabul görebilmesi olanaksızdır.

6- Mesleki denetime sunulan mimari projelerin imar mevzuatına aykırılık taşıması durumunda; yukarıda anılan 6235 sayılı TMMOB Kanununun 2 nci maddesi ile belirlenen “meslek mensuplarının, mensuplarının, müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlâkını korumak için gerekli gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak, meslekle ilgili bütün mevzuatı normları, fennî şartnameleri incelemek ve bunlar hakkında görüş ve düşünceleri ilgililere bildirmek” amacı göz önüne alındığında; Serbest Mimarlık Hizmetleri Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği uyarınca, bu hizmeti üreten üyenin uyarılması, konu hakkında ilgili idareye görüş verilmesi yasal bir zorunluluk olarak durmaktadır.

Ayrıca 3194 Sayılı İmar Kanununun 28 ve 38 nci maddesi hükümleri uyarınca proje müellifleri, fenni mesuller, şantiye şefleri görevlerini yerine getirirken mevzuata, plan hükümlerine, bilim sanat fen kurallarına uymakla sorumlu tutulmuş olup, kamusal bir görev yürüttükleri vurgulanmıştır. Mimarlar Odası'nın 6235 sayılı yasayla belirlenen amacı ile bu kurallar bir arada değerlendirildiğinde, mevzuata aykırı bir mimari projenin mesleki denetim onayı alması olanaksızdır.

Bu hususta Mimarlar Odası Mesleki Denetimde Çevresel Etki Değerlendirme Yönetmeliği'nin “Mimarlığın toplum ve meslek yararına bir gelişme düzeni içerisinde sürebilmesi, önemli ölçüde projeye yön veren imar koşullarının irdelenmesi ve gerektiğinde sorgulanması sürecini içerdiğinden ilgili kişi ve kuruluşların hazırladıkları her tür ve ölçekteki imar planlarının hazırlanışı ve tasdiki ile, Mimarlar Odası üyelerinin mesleki denetim kapsamında oda birimlerine sunulması gereken mimari projelerin incelenmesi sırasında projelere ilk yönü veren imar koşulları sonucunda ortaya çıkacak yapılaşmanın kentsel, kültürel ve doğal çevre değerleri ile kamu yararına ya da hukuka aykırı bir durum yaratıp yaratmayacağını belirlenmesini sağlamak ve bunlar hakkında meslek ve kamu yararı açısından gerekli irdeme ve denetim konusunda izlenecek yöntem ve kuralları belirlemek” olan amaçları doğrultusunda mesleki denetim uygulanması gerekmektedir.

Mesleki denetimde Çevresel Etki Değerlendirmesi (MD/ÇED) danışma kurulunca belirlenen ilkelere aykırı yapılaşma getireceği saptanan her tür ve ölçekteki imar planlarının irdelenmesinde ve projelerin denetiminde bu yönetmelikle belirlenen yöntem ve amaçlar doğrultusunda hareket edilir.

Serbest Mimarlık Hizmetleri ve Mesleki Denetim Yönetmeliği uyarınca proje müellifi mimar mesleki çalışmalarını Mimarlar Odasının mesleki denetimine sunmak zorundadır. Mimarlar Odası mesleki denetim için sunulan projeleri mesleki kural standart, norm ve ilgili mevzuat çerçevesinde incelerken, söz konusu projelerle ortaya çıkacak yapılaşmanın, kentsel, kültürel ve doğal çevre üzerindeki etkilerini de değerlendirme kapsamına alır.

Yürürlükteki yasalar, yönetmelikler, imar planları vb. hukuk kurallarına aykırı imar koşullarını taşıyan ve hakkında yargı tarafından yürütülmesinin durdurulması veya iptali yönünde karar verilmiş imar planlarına göre düzenlenen projelerin, başka kurumlarca onaylanmış olsa bile, mesleki denetimi Mimarlar Odası birimlerince yapılmaz ve ayrıca uyarıcı olmak maksadı ile konu hakkında ilgili kurumlara yazılı olarak bilgi verilir.